GROEPSNORMEN, UITSPREKEN EN BIJVAL BIJ SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDENDE OPMERKINGEN EN GRAPPEN OVER VROUWEN

Rapport voor het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (NAP)

Project: WOCWSGOGFLITS26
Amsterdam, oktober 2026

© 2026. All rights reserved. Contains Ipsos I&O confidential and proprietary information and may not be disclosed or reproduced without the prior written consent of Ipsos I&O.

Ipsos i&O

Colofon

Uitgave
Ipsos I&O Publiek
Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam

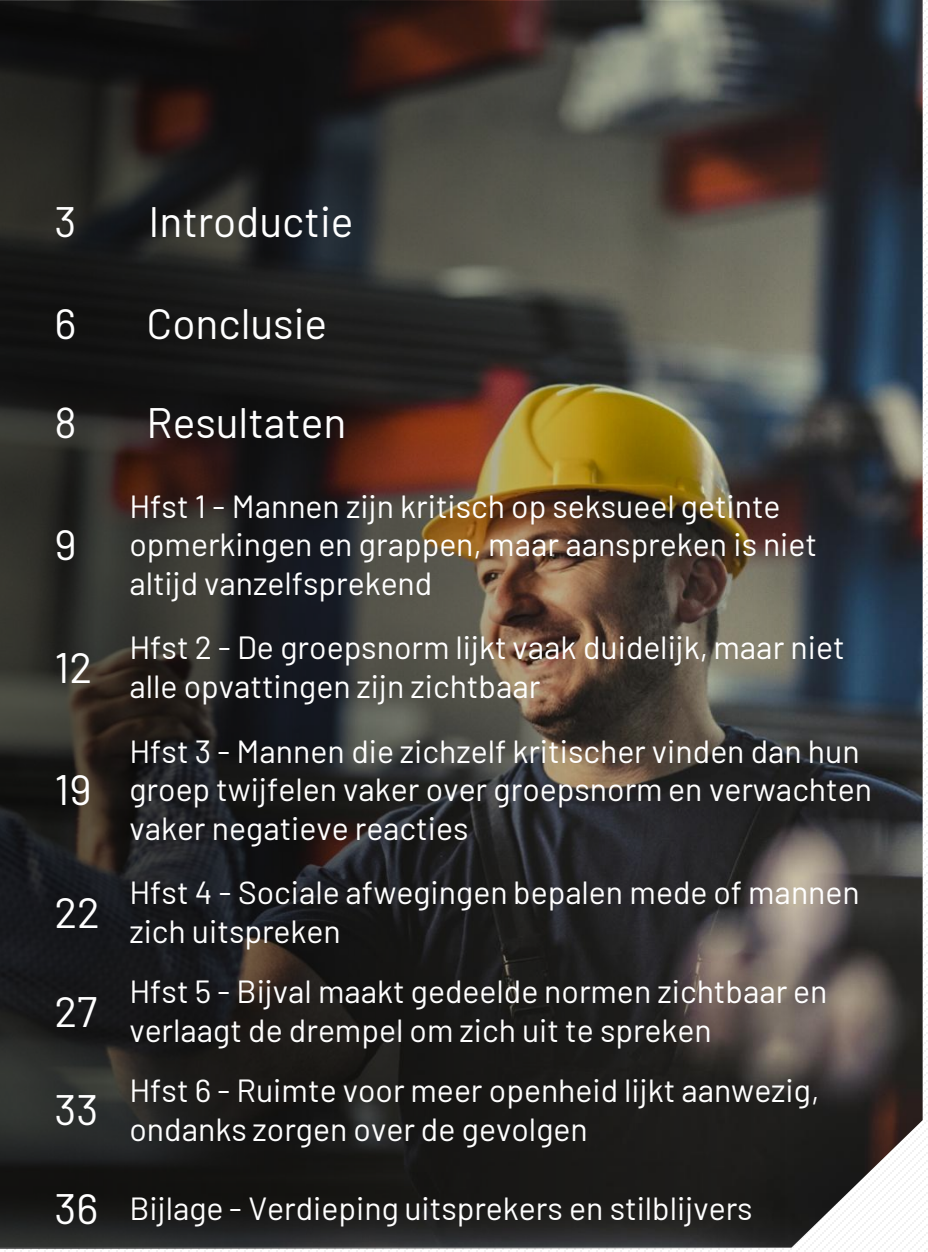
Rapportnummer
2026/190

Datum
Oktober 2026

Opdrachtgever
Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (NAP)

Auteurs
Judith van Werkhooven
Kirsten Eulderink

Copyright
Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

3 Introductie

6 Conclusie

8 Resultaten

9 Hfst 1 - Mannen zijn kritisch op seksueel getinte opmerkingen en grappen, maar aanspreken is niet altijd vanzelfsprekend

12 Hfst 2 - De groepsnorm lijkt vaak duidelijk, maar niet alle opvattingen zijn zichtbaar

19 Hfst 3 - Mannen die zichzelf kritischer vinden dan hun groep twijfelen vaker over groepsnorm en verwachten vaker negatieve reacties

22 Hfst 4 - Sociale afwegingen bepalen mede of mannen zich uitspreken

27 Hfst 5 - Bijval maakt gedeelde normen zichtbaar en verlaagt de drempel om zich uit te spreken

33 Hfst 6 - Ruimte voor meer openheid lijkt aanwezig, ondanks zorgen over de gevolgen

36 Bijlage - Verdieping uitsprekers en stilblijvers

Inleiding

Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld kunnen grote gevolgen hebben voor degenen die ermee te maken krijgen. Om deze problematiek te voorkomen, signaleren en aan te pakken, startte het kabinet in 2023 het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (NAP). Binnen dit programma werken de ministeries van OCW, SZW en JenV samen met Regeringscommissaris Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld aan het voorkomen van dit gedrag, o.a. door het vergroten van bewustwording, het versterken van sociale normen en het stimuleren van gewenst gedrag.

In 2025 liet het Nationaal Actieprogramma door Ipsos I&O onderzoeken hoe mannen aankijken tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag van andere mannen in hun sociale omgeving. Daaruit bleek dat veel mannen het belangrijk vinden dat mannen elkaar aanspreken op ongepaste seksueel getinte opmerkingen en grappen. Tegelijkertijd bleek dat dit aanspreekgedrag niet vanzelfsprekend is. Mannen twijfelen regelmatig over de ernst van een situatie, weten niet altijd wat zij moeten zeggen of zijn bang de sfeer in de groep te verpesten. Ook bleek dat steun van anderen hierbij een belangrijke rol kan spelen.

Deze resultaten riepen nieuwe vragen op. Als veel mannen het belangrijk vinden om zich uit te spreken, waarom gebeurt dit dan niet altijd? In hoeverre weten mannen eigenlijk hoe anderen in hun groep denken over seksueel getinte opmerkingen en grappen? Voelen zij steun vanuit hun omgeving om zich uit te spreken, of juist sociale druk om te zwijgen? En welke rol speelt bijval van andere mannen wanneer iemand zich wel uitspreekt?

Om deze vragen te beantwoorden voerde Ipsos I&O in opdracht van het Nationaal Actieprogramma een vervolgonderzoek uit onder mannen in Nederland. Dit onderzoek richt zich specifiek op de normen die mannen waarnemen binnen hun sociale omgeving, de mate waarin deze normen zichtbaar zijn, de drempels die mannen ervaren om zich uit te spreken en de rol die steun en bijval daarbij spelen.

Begrijpen wat mannen helpt om zich uit te spreken binnen hun sociale omgeving

Huidige situatie

Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel getinte opmerkingen richting vrouwen komen nog steeds voor in de sociale omgeving van mannen. Eerder onderzoek liet zien dat veel mannen het belangrijk vinden dat mannen elkaar aanspreken wanneer opmerkingen of grappen te ver gaan. Tegelijkertijd blijkt dat dit niet altijd gebeurt. Mannen spreken zich niet altijd uit, terwijl zij dergelijk gedrag wel afkeuren.

Gewenste situatie

Het Nationaal Actieprogramma wil bijdragen aan een samenleving waarin seksueel grensoverschrijdend gedrag eerder wordt herkend, afgekeurd en tegengegaan. Daarbij is het wenselijk dat mannen zich gesteund voelen om zich uit te spreken wanneer zij opmerkingen of gedrag ongepast vinden. Hierachter ligt de gedachte dat zichtbare steun het voor mannen makkelijker maakt om zich uit te spreken. Wanneer meer mannen laten weten dat zij dit gedrag niet oké vinden, kunnen normen binnen groepen verschuiven en kan ongewenst gedrag vaker worden begrensd.

Informatiebehoefte

Om effectieve interventies en communicatie te ontwikkelen, is meer inzicht nodig in de sociale processen die bepalen of mannen zich uitspreken of juist stilblijven. Hoe schatten mannen de normen binnen hun groep in? In welke mate ervaren zij steun of sociale druk wanneer zij zich willen uitspreken? En welke rol speelt bijval van andere mannen bij het zichtbaar maken van normen, het vergroten van ervaren steun en het stimuleren van aanspreekgedrag?

Hoofdvraag om te beantwoorden

In hoeverre ervaren mannen steun of sociale druk binnen hun sociale omgeving wanneer zij zich willen uitspreken over seksueel grensoverschrijdend gedrag richting vrouwen, en welke rol speelt bijval van anderen daarbij?

© 2026

Hoe we dit onderzocht hebben

Hoe hebben we het aangepakt

Het onderzoek is uitgevoerd met een online vragenlijst onder Nederlandse mannen (18+). Het onderzoek is uitgezet in het I&O Research Panel. De dataverzameling vond plaats van 16 tot en met 20 september 2026. In de vragenlijst stonden de opvattingen van mannen over seksueel grensoverschrijdend gedrag richting vrouwen centraal, met bijzondere aandacht voor sociale normen, het zich uitspreken over dit gedrag en de rol van bijval van anderen.

Met wie we hebben gesproken

De doelgroep bestaat uit mannen van 18 jaar en ouder in Nederland. In totaal namen 1.056 mannen deel aan het onderzoek. Er is een weging uitgevoerd op leeftijd, opleidingsniveau, regio en stemgedrag Tweede Kamerverkiezingen, waardoor de resultaten op die kenmerken representatief zijn voor alle mannen van 18 jaar en ouder in Nederland.

Leeswijzer

De resultaten van gesloten vragen staan weergegeven in figuren. Indien percentages niet optellen tot 100 procent, komt dit door afrondingsverschillen of doordat meerdere antwoorden mogelijk waren.

Sommige resultaten hebben betrekking op een specifieke groep respondenten. In dat geval staat dit bij de betreffende figuur vermeld. Tussen haakjes staat het aantal respondenten dat de vraag heeft beantwoord (n=) of, bij meerdere stellingen, het kleinste aantal respondenten (nmin=).

© 2026

CONCLUSIES

© 2026

Conclusie

Veel mannen hebben een kritische norm ten aanzien van seksueel getinte opmerkingen en grappen over vrouwen en staan positief tegenover aanspreken. Toch laten mannen niet altijd zien wat zij daadwerkelijk vinden van bepaalde opmerkingen en grappen. Wat meespeelt is vooral twijfel over de situatie en sociale afwegingen, zoals het willen voorkomen van gedoe of het behouden van de groepssfeer. Onduidelijkheid over wat anderen in de groep vinden speelt volgens mannen zelf een kleinere rol. Dit is opvallend, omdat ook blijkt dat mannen niet altijd zeker weten hoe anderen in de groep denken en hun eigen opvattingen lang niet altijd zichtbaar maken. Bijval kan helpen om steun en gedeelde normen zichtbaar te maken. Mannen vinden het vaak makkelijker om een ander bij te vallen dan zelf als eerste iets te zeggen, en bijval hangt samen met meer zekerheid om zich een volgende keer opnieuw uit te spreken.

1.

Veel mannen hebben een kritische norm ten aanzien van seksueel getinte opmerkingen en grappen

Veel mannen zien dat seksueel getinte opmerkingen en grappen gevolgen kunnen hebben voor vrouwen. Ook steunt een grote meerderheid het idee dat mannen elkaar aanspreken wanneer opmerkingen of grappen te ver gaan. Hoewel mannen niet altijd dezelfde grens trekken, bestaat er breed draagvlak voor het aanspreken van andere mannen wanneer seksueel getinte opmerkingen of grappen te ver gaan.

2.

Mannen denken vaak te weten wat hun groep vindt, ook als dit niet expliciet wordt uitgesproken

De meeste mannen vormen een beeld van wat hun groep vindt, maar dit beeld is vaak gebaseerd op observaties in plaats van expliciete gesprekken. Daarnaast denkt een aanzienlijke groep zelf kritischer te zijn dan de rest van de groep. Vooral deze mannen zijn vaker onzeker over hoe anderen denken en verwachten vaker negatieve reacties wanneer zij zich uitspreken.

3.

Sociale afwegingen bepalen mede of mannen zich uitspreken

Hoewel de meeste mannen zichzelf zien als iemand die zich uitspreekt wanneer iets te ver gaat, laten mannen opmerkingen soms toch passeren. Daarbij speelt twijfel over de situatie een belangrijke rol. Daarnaast maken mannen sociale afwegingen, zoals het willen vermijden van gedoe en het behouden van de groepssfeer. Onduidelijkheid over wat anderen in de groep vinden wordt minder vaak als reden genoemd.

4.

Bijval maakt steun en gedeelde normen zichtbaar

Veel mannen zien bijval als een laagdrempelige manier om zich uit te spreken. Wanneer mannen steun of bijval ontvangen, krijgen zij vaker het gevoel dat anderen dezelfde norm delen. Ervaringen met positieve reacties en bijval lijken bovendien samen te gaan met een grotere bereidheid om zich in de toekomst opnieuw uit te spreken.

5.

Openheid wordt gewaardeerd, maar de behoefte aan méér openheid is beperkt

Openheid en elkaar aanspreken worden binnen veel groepen gewaardeerd. Mannen vinden het belangrijk dat vrienden eerlijk kunnen zeggen wat zij vinden en dat meningsverschillen mogelijk zijn zonder dat relaties daaronder lijden. Tegelijkertijd heeft slechts een minderheid behoefte aan meer zichtbaarheid van opvattingen of meer onderlinge uitwisseling hierover.

RESULTATEN

© 2026

MANNEN ZIJN KRITISCH OP SEKSUEEL GETINTE OPMERKINGEN EN GRAPPEN, MAAR AANSPREKEN IS NIET ALTIJD VANZELFSPREKEND

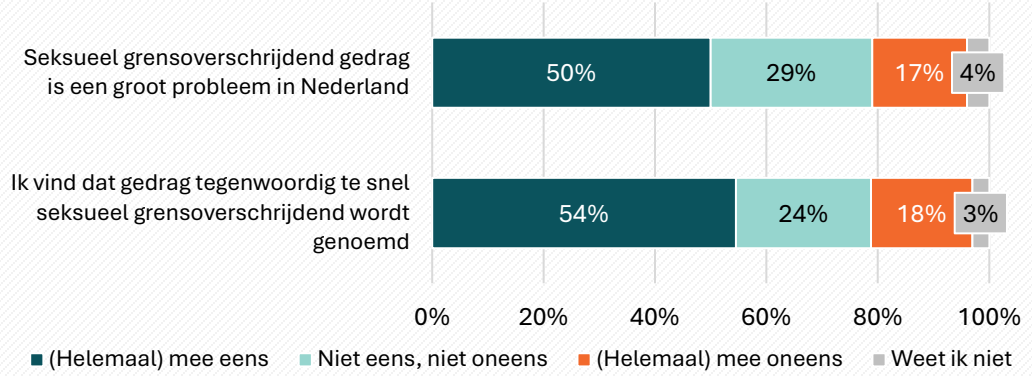
1

© 2026 Ipsos i&O

Veel mannen zien dat seksueel getinte opmerkingen gevolgen kunnen hebben voor vrouwen

De helft van de mannen (50%) vindt seksueel grensoverschrijdend gedrag een groot probleem in Nederland. Tegelijkertijd vindt ook ruim de helft (54%) dat gedrag tegenwoordig te snel seksueel grensoverschrijdend wordt genoemd.

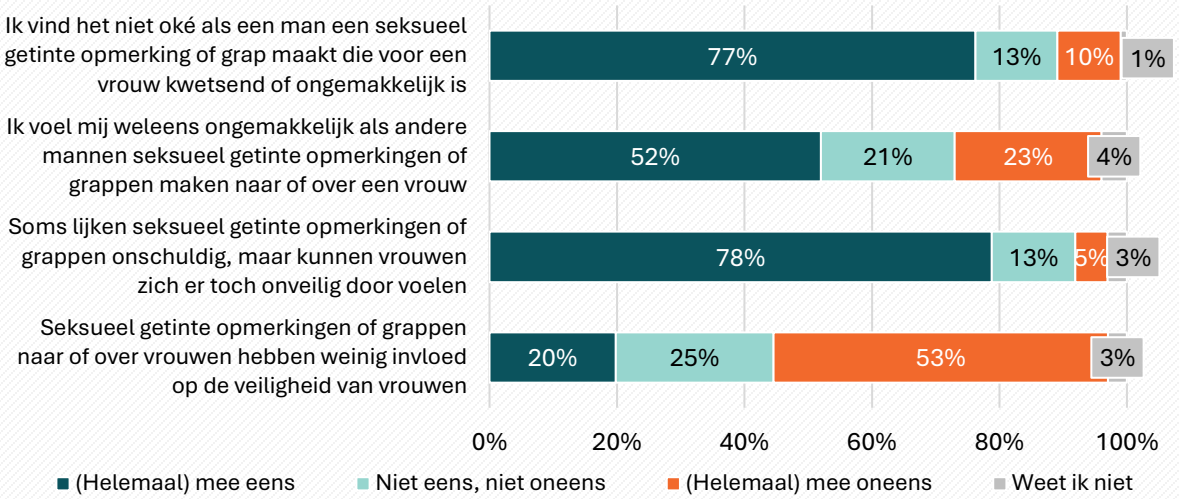
Figuur 1.1 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? (basis: algemeen, n=1.056)

Bijna acht op de tien mannen (78%) zien dat seksueel getinte opmerkingen of grappen soms onschuldig kunnen lijken, maar vrouwen zich er toch onveilig door kunnen voelen. Een vrijwel even groot deel (77%) vindt het niet oké als een man dergelijke opmerkingen of grappen maakt die voor een vrouw kwetsend of ongemakkelijk zijn. De helft (52%) voelt zich wel eens ongemakkelijk als andere mannen zulke opmerkingen of grappen naar of over een vrouw maken.

Eén op de vijf mannen (20%) denkt dat seksueel getinte opmerkingen of grappen naar of over vrouwen weinig invloed hebben op de veiligheid van vrouwen. Ruim de helft (53%) is het hiermee oneens.

Figuur 1.2 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? (basis: algemeen, n=1.056)

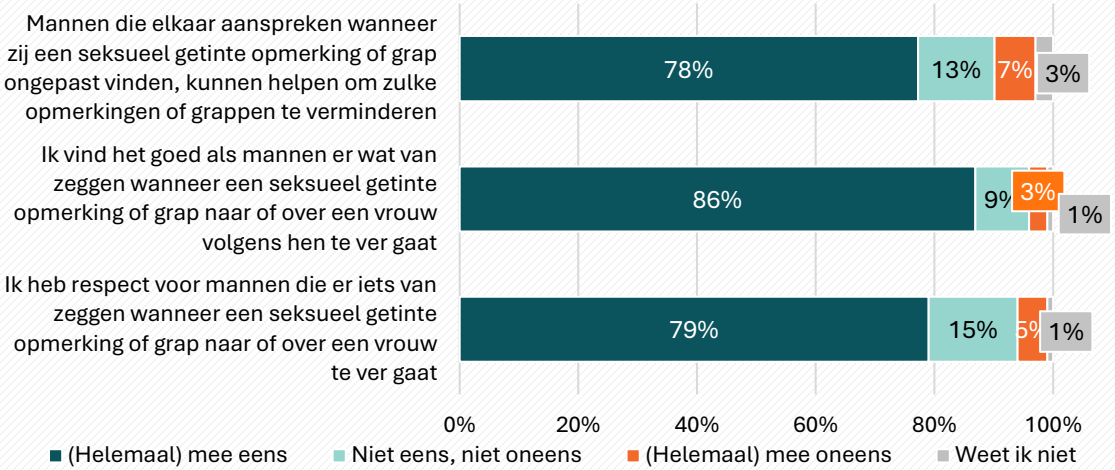

© 2026

Veel mannen steunen aanspreken, maar verschillen van mening over de grens

Ruim acht op de tien mannen (86%) vinden het goed als mannen er iets van zeggen wanneer een seksueel getinte opmerking of grap naar of over een vrouw volgens hen te ver gaat. Bijna acht op de tien (79%) hebben respect voor mannen die dit doen. Een vergelijkbaar aandeel (78%) denkt dat mannen zulke opmerkingen of grappen kunnen helpen verminderen door elkaar aan te spreken wanneer zij deze ongepast vinden.

Figuur 1.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? (basis: algemeen, n=1.056)

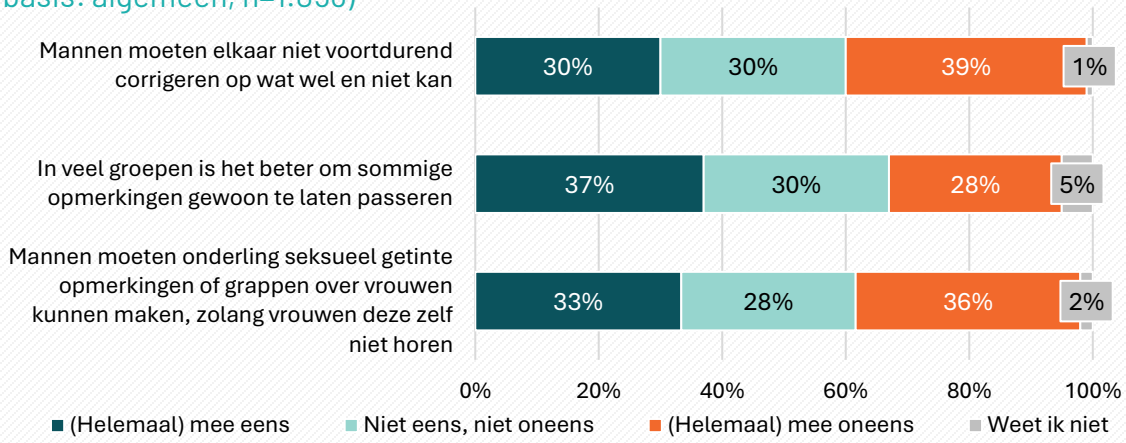

Over hoe mannen met seksueel getinte opmerkingen of grappen onderling moeten omgaan, lopen de meningen uiteen. Drie op de tien mannen (30%) vinden dat mannen elkaar niet voortdurend moeten corrigeren op wat wel en niet kan; vier op de tien mannen (39%) is het hiermee oneens.

Ook over het laten passeren van opmerkingen zijn mannen verdeeld: 37 procent vindt dat het in veel groepen beter is om sommige opmerkingen gewoon te laten passeren, terwijl 28 procent het hiermee oneens is. Een derde (33%) vindt dat mannen onderling seksueel getinte opmerkingen of grappen over vrouwen moeten kunnen maken zolang vrouwen deze niet horen; 36 procent is het daarmee oneens.

Dit laat zien dat veel mannen het eens zijn over het belang van aanspreken, maar minder overeenstemming bestaat over wanneer een opmerking te ver gaat en wanneer ingrijpen gewenst is.

Figuur 1.4 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? (basis: algemeen, n=1.056)

© 2026

DE GROEPSNORM LIJKT VAAK DUIDELIJK, MAAR NIET ALLE OPVATTINGEN ZIJN ZICHTBAAR

2

© 2026

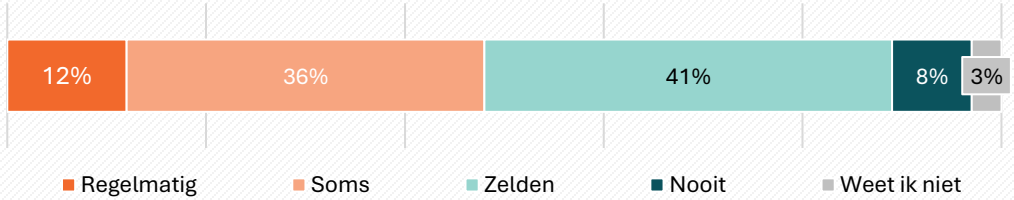
Wanneer seksueel getinte opmerkingen of grappen te ver gaan, is niet altijd duidelijk

Seksueel getinte opmerkingen en grappen meekrijgen is voor veel mannen geen uitzonderlijke situatie. Tegelijkertijd blijkt dat het niet altijd eenvoudig is om te bepalen wanneer een opmerking of grap daadwerkelijk te ver gaat.

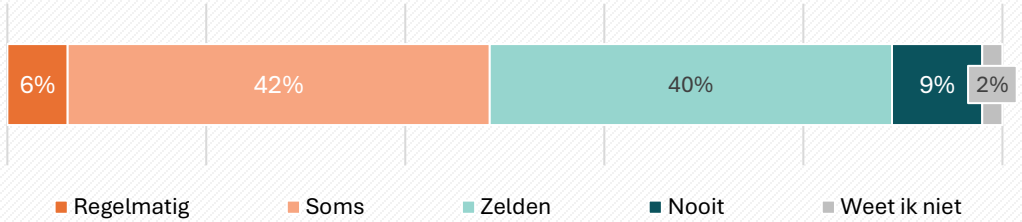
Bijna de helft van de mannen (48%) maakt soms of regelmatig mee dat mannen in hun omgeving seksueel getinte opmerkingen of grappen naar of over vrouwen maken. Vier op de tien (40%) maken dit zelden mee.

Van de mannen die zulke opmerkingen of grappen meemaken, heeft de helft (48%) soms of regelmatig het gevoel dat deze te ver gaan. Ook is het voor de helft (48%) vaak of meestal heel duidelijk of een opmerking of grap te ver gaat. Voor een iets kleinere groep (39%) is dit soms wel en soms niet duidelijk; 8 procent vindt dit meestal niet duidelijk.

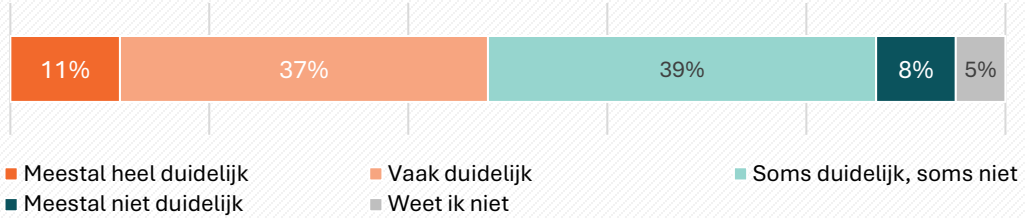
Figuur 2.1 Hoe vaak komt het voor dat mannen in uw omgeving seksueel getinte opmerkingen of grappen maken naar of over vrouwen? (basis: algemeen, n=1.056)

Figuur 2.2 Als dit gebeurt, heeft u dan weleens het gevoel dat zo'n opmerking of grap te ver gaat? (basis: maakt zelden tot regelmatig opmerkingen mee in omgeving, n=942)

Figuur 2.3 Als mannen in uw omgeving seksueel getinte opmerkingen of grappen maken naar of over vrouwen, hoe duidelijk is het dan voor u of deze te ver gaan? (basis: maakt zelden tot regelmatig opmerkingen mee in omgeving, n=942)

© 2026

Respectvol praten over vrouwen is volgens mannen een duidelijke norm binnen hun groep

Bij de volgende vragen dachten mannen aan één specifieke groep mannen met wie zij regelmatig omgaan, meestal collega's (39%) of vrienden (38%). Eén op de tien koos een sportgroep.

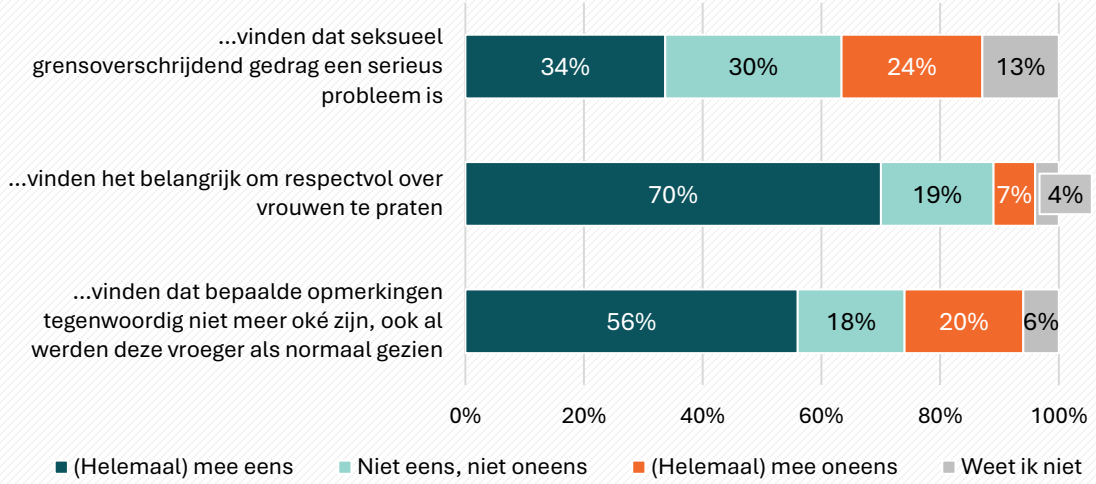
Zeven op de tien mannen (70%) denken dat de meeste mannen in de groep het belangrijk vinden om respectvol over vrouwen te praten. Ruim de helft (56%) denkt dat de meeste mannen in hun groep vinden dat bepaalde opmerkingen tegenwoordig niet meer oké zijn, ook al werden deze vroeger als normaal gezien.

Meer verdeeld zijn de inschattingen over hoe de groep aankijkt tegen de ernst van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Een derde (34%) denkt dat de meeste mannen in hun groep dit een serieus probleem vinden, terwijl 24 procent denkt dat de meesten dit niet vinden. Drie op de tien (30%) antwoorden neutraal.

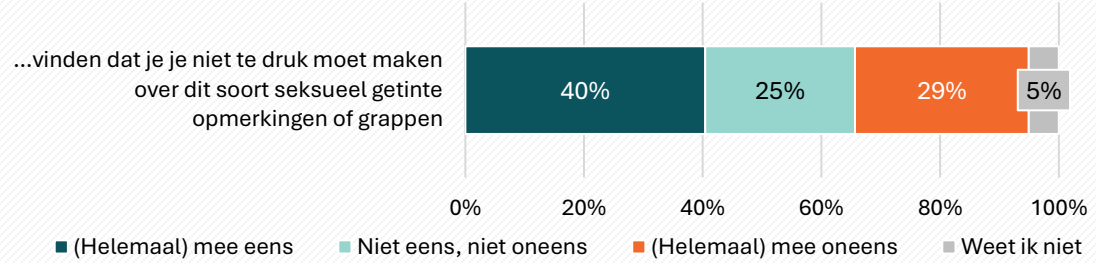
Ook denken vier op de tien mannen (40%) dat de meeste mannen in hun groep van mening zijn dat je je niet te druk moet maken over dit soort opmerkingen of grappen. Drie op de tien (29%) denken van niet.

Veel mannen zien hun groep dus als respectvol richting vrouwen en open voor veranderende normen rond seksueel getinte opmerkingen en grappen. Tegelijkertijd zijn de opvattingen binnen de groep minder eenduidig wanneer het gaat om de ernst van seksueel grensoverschrijdend gedrag en de vraag hoeveel gewicht aan seksueel getinte opmerkingen en grappen moet worden toegekend.

Figuur 2.4 De meeste mannen in deze groep... (basis: mannen met groep, n=925)

Figuur 2.5 De meeste mannen in deze groep... (basis: mannen met groep, n=925)

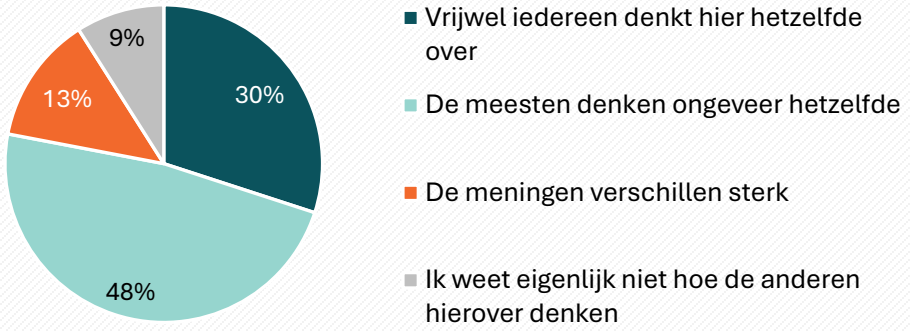

© 2026

Volgens de meeste mannen is er binnen hun groep overeenstemming over wat te ver gaat

Ruim driekwart (78%) van de mannen ervaart overeenstemming binnen hun groep over wat te ver gaat bij seksueel getinte opmerkingen of grappen. Bijna de helft (48%) denkt dat de meeste mannen in hun groep hier ongeveer hetzelfde over denken en 30 procent denkt dat vrijwel iedereen hierover hetzelfde denkt. Dertien procent ervaart sterke verschillen van mening binnen de groep.

Figuur 2.6 Denk aan seksueel getinte opmerkingen of grappen naar of over vrouwen. In hoeverre denken de mannen in deze groep er hetzelfde over, als het gaat om wat te ver gaat en wat niet? (basis: mannen met groep, n=925)

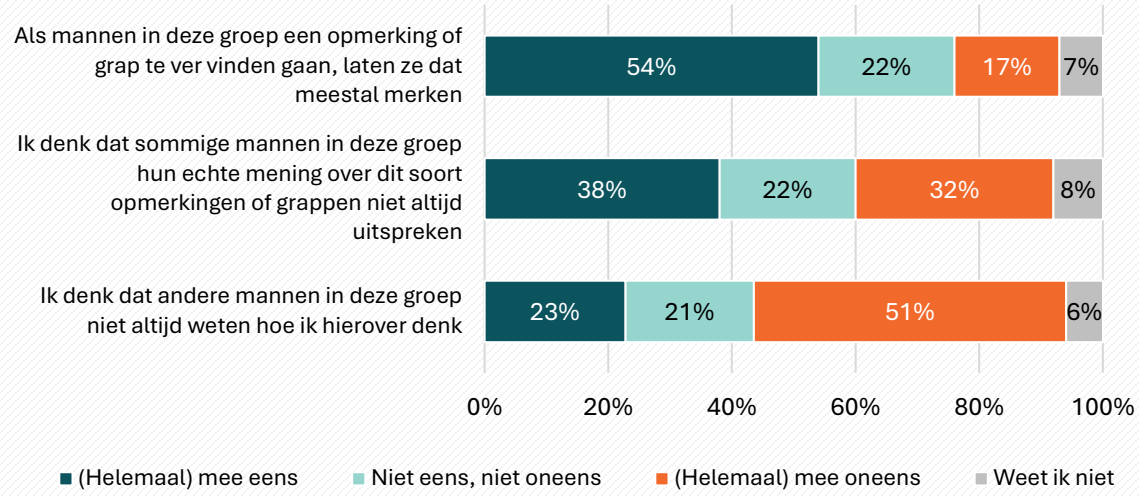

Wat mannen te ver vinden gaan is vaak zichtbaar, maar niet iedereen spreekt zijn echte mening uit

Ruim de helft van de mannen (54%) denkt dat mannen in hun groep het meestal laten merken als zij een opmerking of grap te ver vinden gaan. Tegelijkertijd denken vier van de tien (38%) dat sommige mannen in hun groep hun echte mening over dit soort opmerkingen of grappen niet altijd uitspreken. Bijna een derde (32%) denkt dat zij dit wel doen.

Bijna een kwart (23%) denkt dat andere mannen in de groep niet altijd weten hoe zij hier zelf over denken. De helft (51%) denkt juist dat anderen dit wel weten.

Figuur 2.7 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? (basis: mannen met groep, n=925)

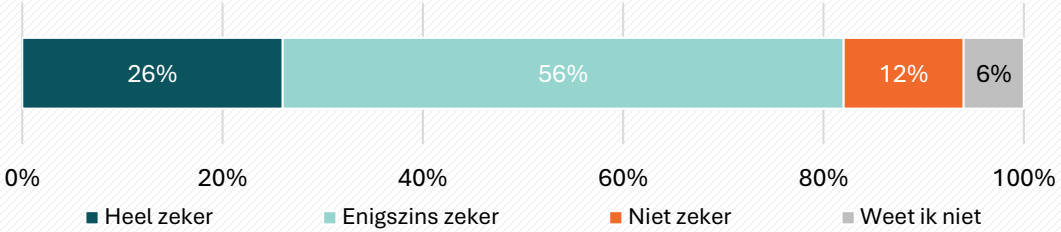

Mannen denken meestal te weten wat hun groep vindt, zonder dat daar expliciet over wordt gesproken

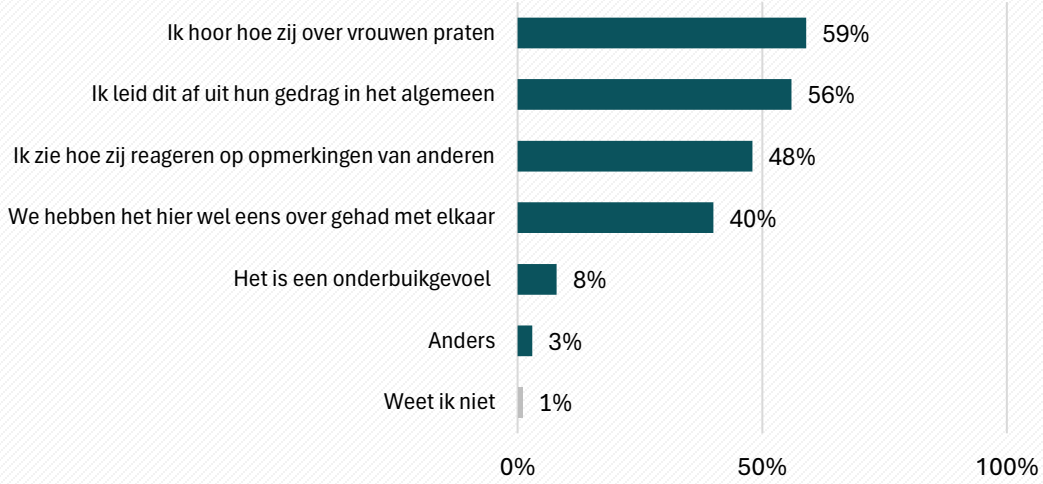
Ruim acht op de tien mannen (82%) zijn heel of enigszins zeker dat zij weten hoe de meeste mannen in hun groep denken over seksueel getinte opmerkingen en grappen naar of over vrouwen. Zij baseren dit vooral op hoe mannen in hun groep over vrouwen praten (59%) en op hun gedrag in het algemeen (56%). Bijna de helft (48%) kijkt daarnaast naar hoe zij reageren op opmerkingen van anderen. Vier op de tien (40%) hebben het hier weleens expliciet met elkaar over gehad.

Terugkijkend naar eerdere resultaten is dit opvallend. Mannen baseren hun beeld van de groepsnorm vooral op gedrag en reacties van anderen, terwijl tegelijkertijd bleek dat mannen niet altijd laten merken wat zij van dit soort opmerkingen en grappen vinden (pagina 16). Hierdoor kan een verschil ontstaan tussen wat zichtbaar is binnen de groep en wat groepsleden daadwerkelijk denken.

Figuur 2.8 Hoe zeker denkt u te weten hoe de meeste mannen in deze groep denken over seksueel getinte opmerkingen en grappen naar of over vrouwen? (basis: mannen met groep, n=925)

Figuur 2.9 Waarop baseert u dit vooral? (basis: weet (enigszins) zeker hoe mannen in groep denken, n=746)

© 2026

Onduidelijkheid over de groepsnorm komt vooral doordat mannen er niet met elkaar over praten

Bijna één op de vijf mannen (18%) is niet zeker van hoe de meeste mannen in hun groep denken over seksueel getinte opmerkingen en grappen, of weet dit niet (zie figuur 2.8 op de vorige pagina). Van deze mannen geeft ruim de helft (55%) aan dat dit komt doordat zij hier nooit met elkaar over praten. Daarnaast noemt 37 procent dat opmerkingen vaak op een grappende of ironische manier worden gemaakt en 32 procent dat het sterk afhangt van de situatie of opmerking.

Figuur 2.10 Hoe komt het dat u niet (goed) weet hoe de meeste mannen in uw groep hierover denken? (basis: weet niet (zeker) hoe mannen in groep denken, n=179)

MANNEN DIE ZICHZELF KRITISCHER VINDEN DAN HUN GROEP TWIJFELEN VAKER OVER GROEPSNORM EN VERWACHTEN VAKER NEGATIEVE REACTIES

3

© 2026 Ipsos i&O

Vier op de tien mannen denken kritischer te zijn dan de rest van de groep

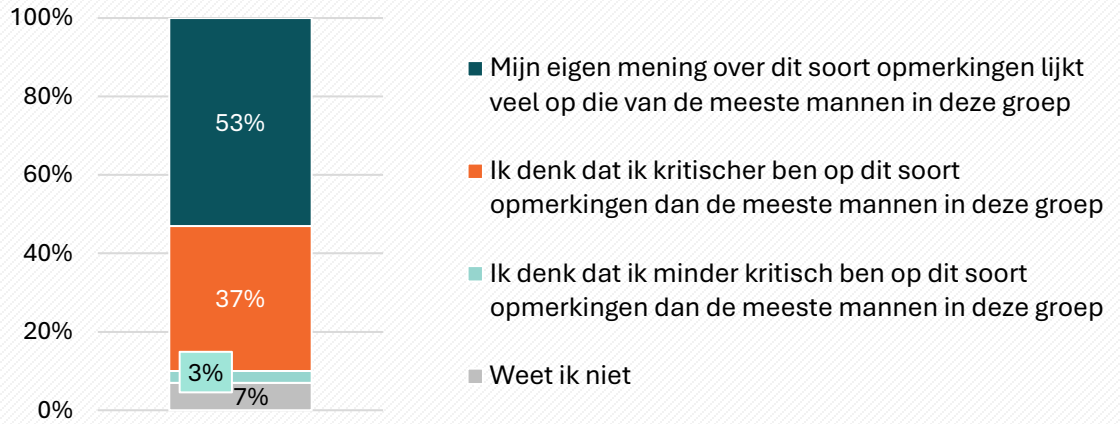
De helft (53%) van de mannen herkent zich in de algemene mening van de groep over seksueel getinte opmerkingen en grappen. Tegelijkertijd hebben bijna vier op de tien (37%) het idee dat zij hier zelf kritischer over zijn dan de meeste andere mannen in de groep. Voor deze mannen bestaat er dus een zekere afstand tussen hun eigen norm en de norm die zij binnen de groep waarnemen.

Van de mannen die zichzelf kritischer vinden dan de groep, denkt ongeveer één op de vijf (22%) vaak de enige te zijn die opmerkingen te ver vindt gaan. Of zij daadwerkelijk kritischer zijn dan de rest van de groep, valt op basis van deze resultaten niet vast te stellen. Het gaat hier om een eigen inschatting.

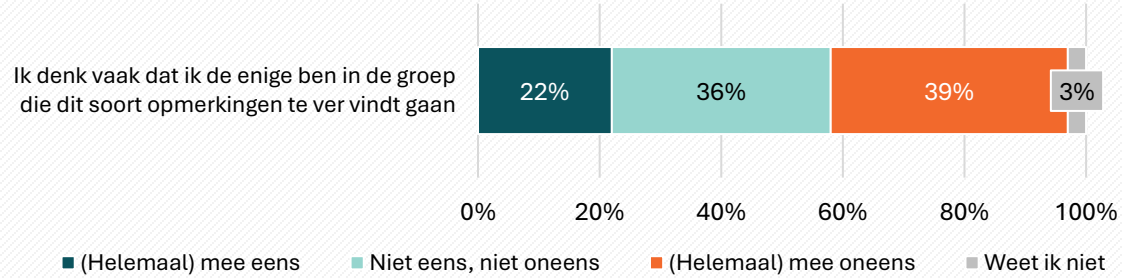
Tegelijkertijd denkt 39 procent van de mannen die zichzelf kritischer vinden juist niet dat zij hierin alleen staan. Hoewel zij een afstand ervaren tot de algemene norm binnen de groep, vermoeden zij dat ook andere mannen kritischer zijn dan de rest van de groep.

Juist mannen die zichzelf kritischer vinden dan hun groep, lijken vaker te twijfelen over waar de groep staat (een resultaat van pagina 17). Zo geeft een op de vijf (20%) van hen aan niet zeker te zijn over hoe anderen denken over dit soort uitingen, tegenover 5 procent van de mannen die vinden dat hun mening veel lijkt op die van de rest van de groep. Mannen die zichzelf kritischer vinden dan hun groep, zijn dus vaker onzeker over hoe andere mannen in de groep denken.

Figuur 3.1 Denkend aan hoe mannen in deze groep volgens u denken over seksueel getinte opmerkingen en grappen naar of over vrouwen: Wat past het beste bij u? (basis: mannen met groep, n=925)

Figuur 3.2 Stelling (basis: mannen die denken kritischer te zijn, n=339)

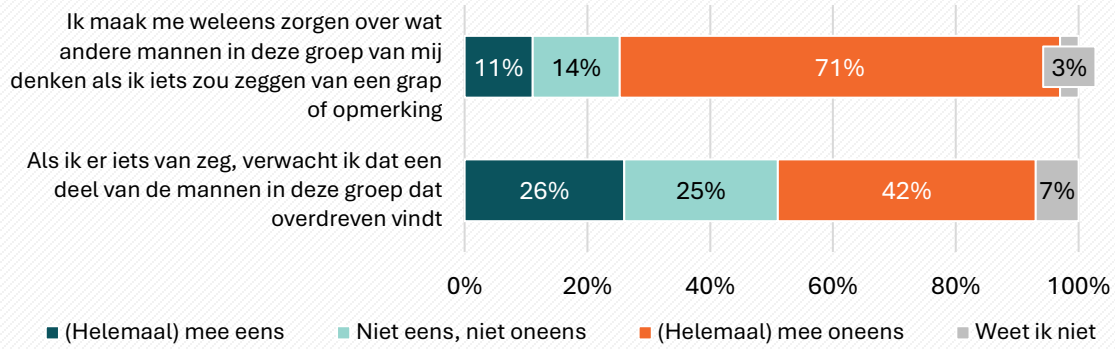
Mannen die zichzelf kritischer vinden, verwachten vaker negatieve reacties

Je uitspreken bij uitingen die je te ver vindt gaan, kan in sommige gevallen sociale risico's met zich meebrengen. Toch geven zeven op de tien (71%) mannen aan zich geen zorgen te maken over wat anderen van hen denken, als zij zich zouden uitspreken. Eén op de tien (11%) maakt zich hier wel eens zorgen over.

Hoewel een grote groep zich hier geen zorgen over maakt, verwacht een kwart (26%) wel dat het overdreven wordt gevonden als zij zich zouden uitspreken. Vier op de tien (42%) mannen denken niet dat anderen dit overdreven zouden vinden.

Vooral mannen die zichzelf kritischer vinden dan hun groep, verwachten vaker sociale risico's. Zo maakt 19 procent van hen zich weleens zorgen over hoe andere mannen over hen zouden denken als zij zich zouden uitspreken, tegenover 6 procent van de mannen die zich juist herkennen in de groepsnorm. Ook denkt de helft (48%) van hen dat anderen hun reactie overdreven zouden vinden, tegenover 14 procent van de mannen die hun eigen opvattingen als vergelijkbaar zien met die van de groep.

Figuur 3.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? (basis: mannen met groep, n=925)

SOCIALE AFWEGINGEN BEPALEN MEDE OF MANNEN ZICH UITSPREKEN

4

© 2026 Ipsos i&O

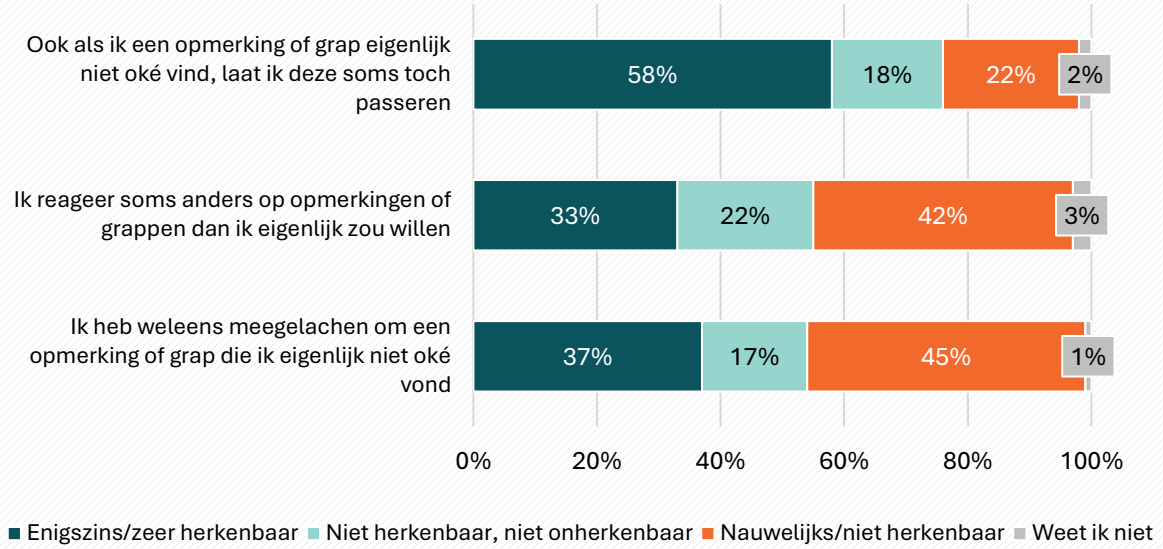
Soms verschil tussen wat mannen vinden en wat ze laten merken

Eerder werd al bekend dat het niet altijd even duidelijk is wat andere mannen in de groep denken over bepaalde opmerkingen en grappen (pagina 17). Ook bleek dat een kwart het idee heeft dat hun eigen mening over dit soort uitingen niet altijd bekend is bij de rest van de groep (pagina 16). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat mannen niet altijd laten zien wat zij daadwerkelijk van dit soort opmerkingen en grappen vinden.

Een ruime meerderheid (58%) geeft aan dat zij soms opmerkingen of grappen laten passeren die zij eigenlijk niet oké vinden.

Een derde (33%) reageert soms anders op dit soort uitingen dan zij eigenlijk zouden willen. Ook heeft ruim een derde (37%) weleens meegelachen om een opmerkingen of grap die ze eigenlijk niet oké vonden.

Figuur 4.1 Hoe herkenbaar zijn onderstaande situaties voor u binnen deze groep? (basis: mannen met groep, n=925)

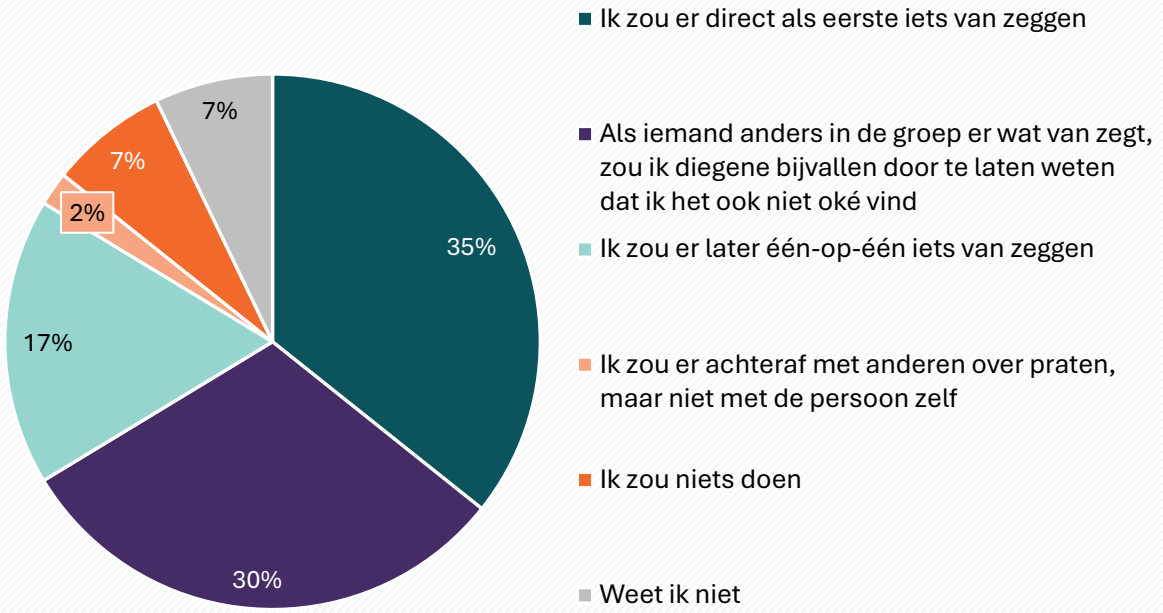

Meeste mannen zien zichzelf als iemand die zich uitspreekt

Ruim acht op de tien mannen (84%) zien zichzelf als iemand die over het algemeen iets laat merken als een opmerking of grap volgens hen te ver gaat. Tegelijkertijd zagen we eerder dat 58 procent opmerkingen of grappen die zij niet oké vinden soms toch laat passeren (pagina 23). De mate waarin mannen zelf het initiatief nemen om zich uit te spreken, verschilt wel.

- Een derde (35%) stelt dat hij zichzelf ziet als iemand die zich over het algemeen direct als eerste uitspreekt als hij een opmerking of grap niet vindt kunnen.
- Drie op de tien (30%) mannen zien zichzelf meer als iemand die bijvalt: zij zouden iets laten merken, als eerst iemand anders dat doet.
- Slechts 7 procent ziet zichzelf als iemand die niets zou doen.

Figuur 4.2 Stel, iemand in deze groep maakt een seksueel getinte opmerking die u te ver vindt gaan. Wat zou in het algemeen het meest bij u passen? (basis: mannen met groep, n=925)

Driekwart van de mannen laat het merken als zij een opmerking of grap te ver vinden gaan

Een derde (35%) van de mannen geeft aan in de groep nog nooit te hebben meegemaakt dat een opmerking of grap te ver ging. Dat betekent dat een derde van de mannen in deze groep nooit in een situatie terecht is gekomen waarbij hij zich zou kunnen uitspreken tegen gedrag dat volgens hem te ver gaat.

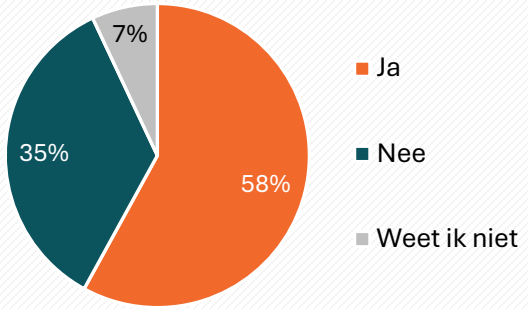
Zes op de tien (58%) mannen hebben in hun groep weleens meegemaakt dat een opmerking of grap te ver ging. Bij 4 procent gebeurde dit vaak, bij 28 procent soms, en bij 26 procent één of twee keer. Dat betekent dat zes op de tien mannen in een situatie terecht is gekomen waarbij zij zich potentieel zouden kunnen uitspreken tegen deze uitingen.

Deze groep mannen kreeg de opdracht terug te denken aan één zo'n moment, waarop een uiting volgens hen te ver ging*. Een op de vijf (19%) mannen heeft toen niet laten merken dat zij dit te ver vonden gaan. Driekwart (76%) van de mannen heeft wel iets laten merken.

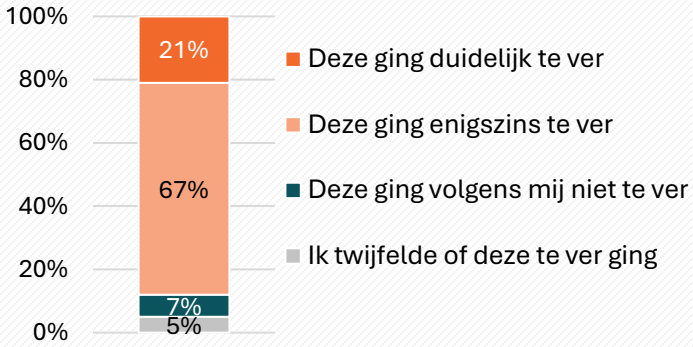
- Bijna twee op de vijf (37%) hebben er direct als eerste iets van gezegd en een op de zes (16%) deed dit als bijvaller.
- In de gevallen dat de uiting duidelijk te ver ging en er weinig twijfel over was, heeft de helft (51%) van de mannen zich direct uitgesproken en deed 13 procent dit als bijvaller.

** In de bijlage wordt voor deze vier groepen verder ingezoomd op hun antwoorden op andere vragen uit het onderzoek.*

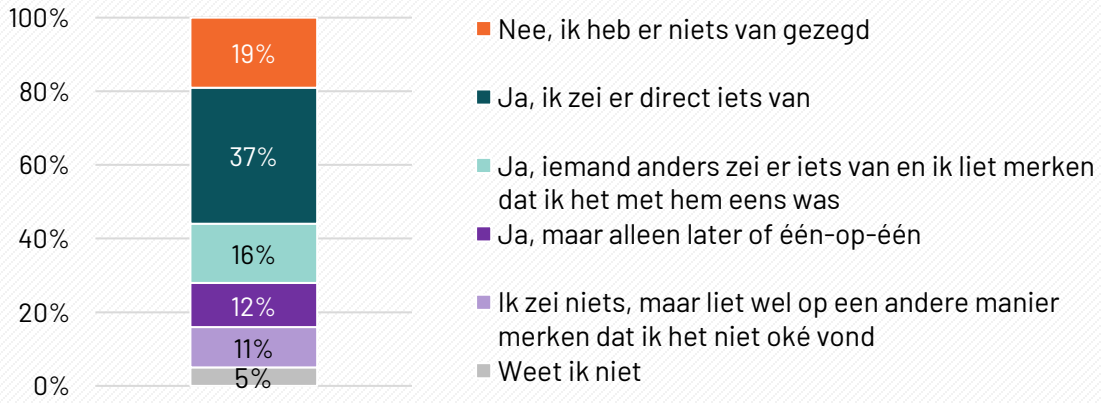
Figuur 4.3 Ging een seksueel getinte opmerking of grap naar of over een vrouw mogelijk wel eens te ver? (basis: mannen met groep, n=925)

Figuur 4.4 Denk aan één moment: hoe ver ging deze opmerking of grap volgens u? (basis: meegemaakt, n=536)

Figuur 4.5 Heeft u toen iets laten merken? (basis: meegemaakt, n=536)

© 2026

Verwachte sociale risico's vormen een grotere drempel dan onduidelijkheid over groepsnorm

De mannen die bij een te ver gaande opmerking of grap niets lieten merken, geven het vaakst redenen die wijzen op twijfel over de situatie zelf (64%). Een kleinere groep (18%) noemt redenen die samenhangen met onzekerheid over hoe de groep denkt. Daarnaast noemt ongeveer de helft redenen die wijzen op sociale risico's (50%) of op het willen behouden van de relatie en de groepssfeer (48%). Dit suggereert dat stilblijven vaker samenhangt met verwachte sociale consequenties dan met een gebrek aan kennis over wat anderen in de groep vinden.

De meest genoemde redenen zijn: de sfeer niet willen verpesten (29%), geen gedoe willen (29%) en niet als zeikerd gezien willen worden (26%). Stilblijven lijkt daarmee vaak voort te komen uit de wens om de onderlinge harmonie te behouden.

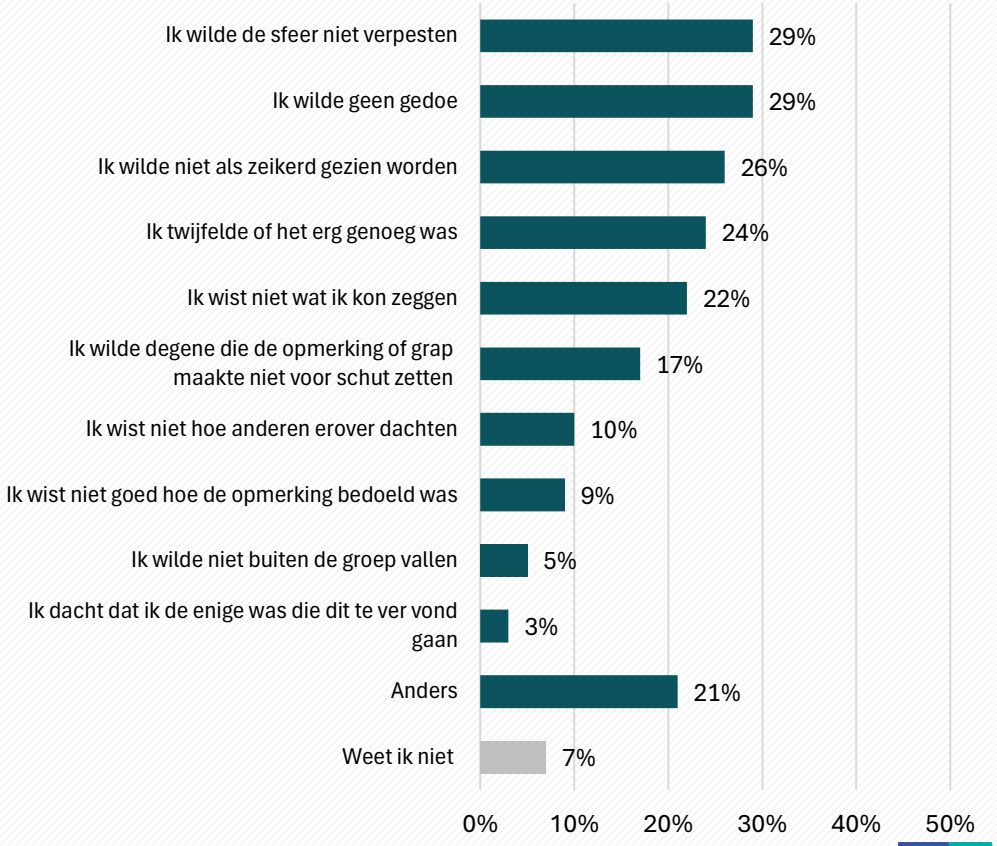
Eerder bleek dat 71% van de mannen zich geen zorgen zou maken over wat anderen van hen denken als zij zich uitspreken (pagina 21). Zelfs onder mannen die sociale risico's noemen als reden om zich niet uit te spreken, zegt 31 procent zich hierover geen zorgen te maken.

Mannen die zichzelf kritischer vinden dan hun groep ervaren relatief vaak sociale drempels om zich uit te spreken. Deze groep geeft vaker de volgende redenen, dan mannen die vinden dat hun mening overeenkomt met de groep: ik wilde de ander niet voor schut zetten (24% tegenover 8%), ik wilde de sfeer niet verpesten (45% tegenover 11%), en ik wilde niet als zeikerd worden gezien (35% tegenover 17%).

Tabel 4.1 Clustering van figuur 4.6 (basis: meegemaakt en niets laten merken, n=101)

64%	Twijfelt over situatie	Twijfel of erg genoeg; Wist niet hoe het bedoeld was; Wist niet wat te zeggen
50%	Ziet sociale risico's	Wilde geen gedoe; Wilde niet als zeikerd gezien worden; Wilde niet buiten de groep vallen
48%	Wil relatie behouden	Wilde ander niet voor schut zetten; Wilde sfeer niet verpesten
18%	Twijfelt over groep	Wist niet hoe anderen dachten; Dacht dat ik de enige was

Figuur 4.6 Waarom denkt u dat u niets deed? (basis: meegemaakt en niets laten merken, n=101)

© 2026

BIJVAL MAAKT GEDEELDE NORMEN ZICHTBAAR EN VERLAAGT DE DREMPEL OM ZICH UIT TE SPREKEN

5

© 2026 Ipsos i&O

Bijval geven lijkt voor veel mannen laagdrempeliger dan zelf het initiatief nemen

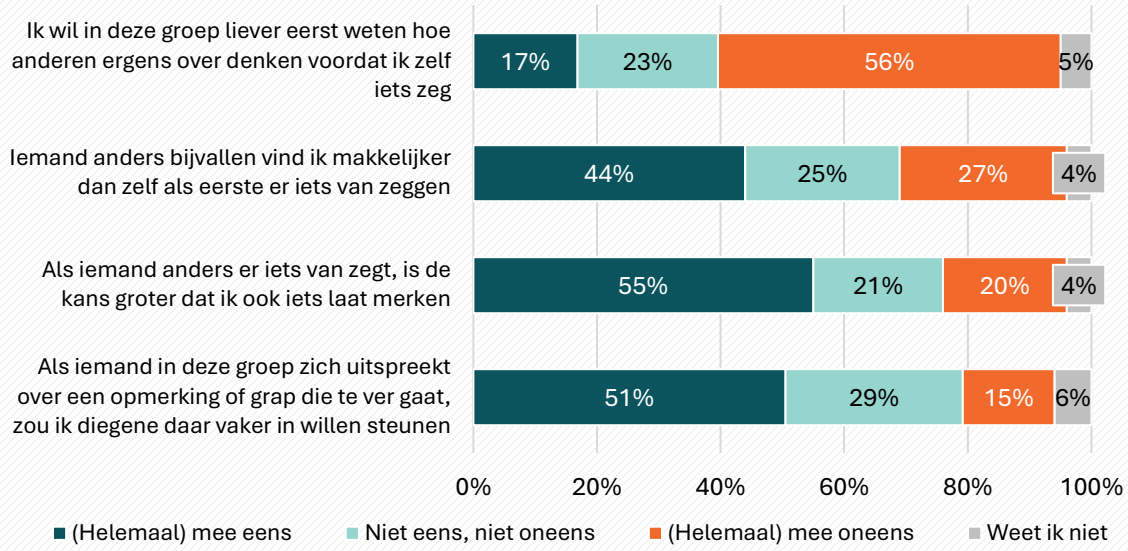
Veel mannen lijken bijval te zien als een haalbare manier om zich uit te spreken. Bijna de helft (44%) geeft aan dat zij iemand anders bijvallen makkelijker vinden dan zelf als eerste iets van een opmerking of grap te zeggen. Ruim een kwart (27%) is het hiermee oneens.

Daarnaast zegt meer dan de helft (55%) dat de kans groter is dat zij zelf ook iets laten merken wanneer iemand anders zich eerst uitspreekt. Slechts één op de vijf (20%) is het hiermee oneens. Dit wijst erop dat het gedrag van anderen voor veel mannen van invloed kan zijn op hun eigen reactie. Tegelijkertijd geeft ruim de helft (56%) aan dat zij niet per se hoeven te weten hoe anderen ergens over denken voordat zij zelf iets zeggen.

Ook bestaat er bereidheid om anderen te steunen. Een meerderheid (51%) geeft aan iemand vaker te willen steunen wanneer diegene zich uitspreekt over een opmerking of grap die te ver gaat.

De resultaten laten daarmee zien dat veel mannen openstaan voor het ondersteunen van anderen die zich uitspreken. Het lijkt voor een deel van de mannen ook makkelijker om aan te sluiten bij iemand anders dan zelf het initiatief te nemen.

Figuur 5.1 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? (basis: mannen met groep, n=925)

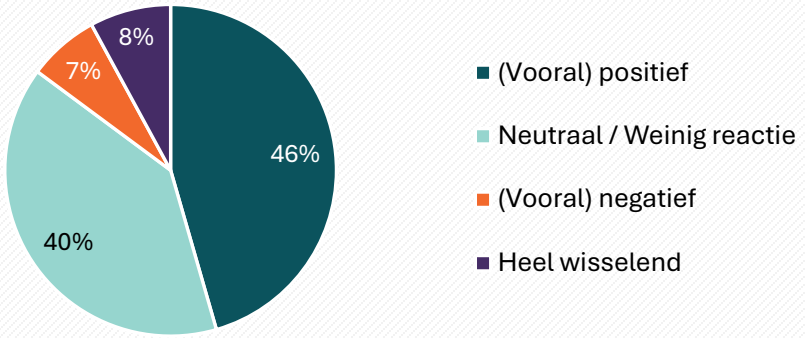
Wie zich uitspreekt, krijgt vaak positieve reacties en bijval

Deze resultaten gaan over de situatie waarin mannen lieten merken dat zij in de groep een uiting te ver vonden gaan (zie pagina 25).

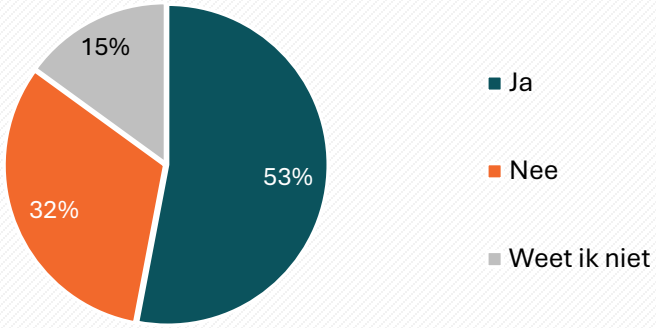
Bijna de helft (46%) geeft aan dat andere mannen vooral positief reageerden toen zij lieten merken dat zij een opmerking of grap te ver vonden gaan. Vier op de tien (40%) beschrijven de reactie als neutraal of geven aan dat er weinig op werd gereageerd. Slechts een kleine groep (7%) ervoer vooral negatieve reacties.

Ruim de helft (53%) van de mannen die zich uitspraken, geeft aan dat zij op dat moment bijval kregen van andere mannen (bij 30% waren het meerdere mannen, bij 24% was het er één). Een derde (32%) kreeg geen bijval. Daarmee lijkt steun vanuit de groep voor een aanzienlijk deel van de uitsprekers zichtbaar aanwezig.

Figuur 5.2 Hoe reageerden de andere mannen toen u liet merken dat u de opmerking of grap niet oké vond? (basis: uitsprekers bij opmerking/grap die te ver ging, n=381)

Figuur 5.3 Heeft u toen bijval gekregen? (basis: uitsprekers bij opmerking/grap die te ver ging, zonder de bijvallers*, n=322)

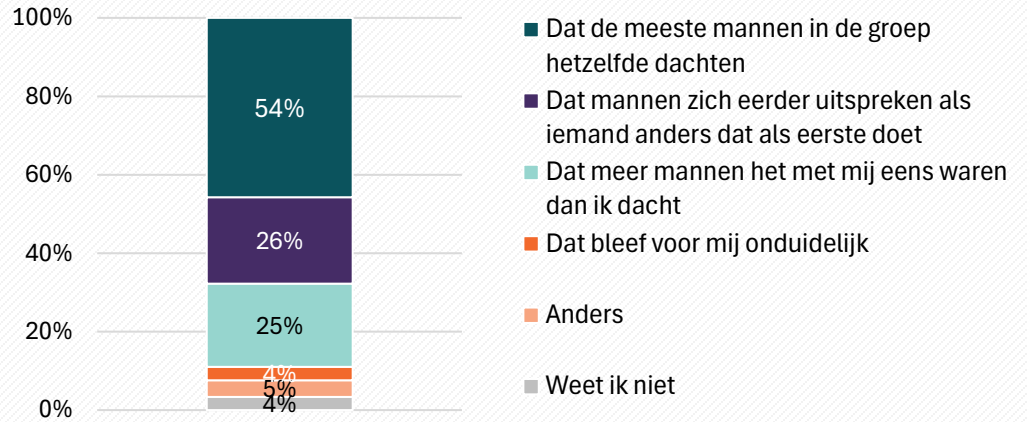
* Met bijvallers bedoelen we bij deze vraag: mannen die lieten merken dat zij het met een andere man eens waren die er iets van zei

Bijval maakt gedeelde normen zichtbaar en hangt samen met opnieuw uitspreken

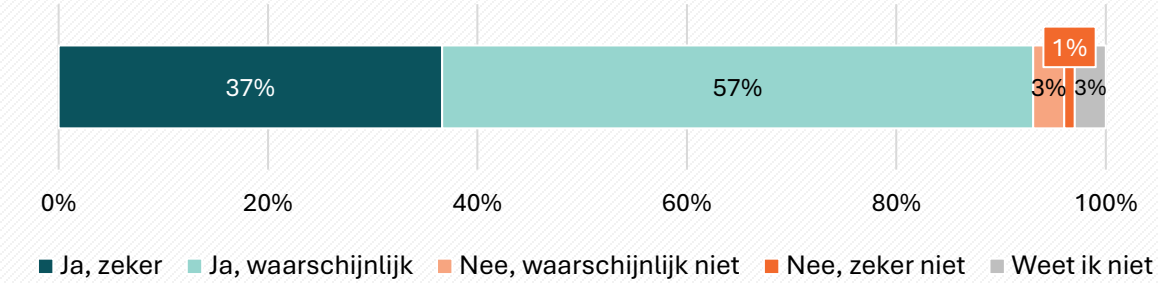
Bijval geeft mannen informatie over hoe anderen in de groep denken. Meer dan de helft (54%) van de mannen die bijval kregen, concludeerde hieruit dat de meeste mannen in de groep hetzelfde dachten. Een kwart (25%) merkte daardoor dat meer mannen het met hen eens waren dan zij vooraf dachten.

Vrijwel alle mannen die zich uitspraken, zouden een volgende keer waarschijnlijk (57%) of zeker (37%) opnieuw iets laten merken wanneer zij een opmerking of grap te ver vinden gaan. Mannen die een positieve reactie kregen, zijn vaker zeker dat zij dit opnieuw zouden doen (52%) dan mannen die een neutrale (25%) of negatieve reactie (31%) kregen. Ook mannen die bijval kregen zijn hier vaker zeker van (52%) dan mannen die geen bijval kregen (31%).

Figuur 5.4 Wat betekende het voor u dat anderen lieten merken dat zij het met u eens waren? (basis: uitsprekers die bijval kregen. n=167)

Figuur 5.5 Zou u een volgende keer opnieuw iets laten merken? (basis: uitsprekers bij opmerking/grap die te ver ging, n=409)

Als bijval uitblijft, is dat vaak omdat de boodschap al duidelijk genoeg is overgebracht

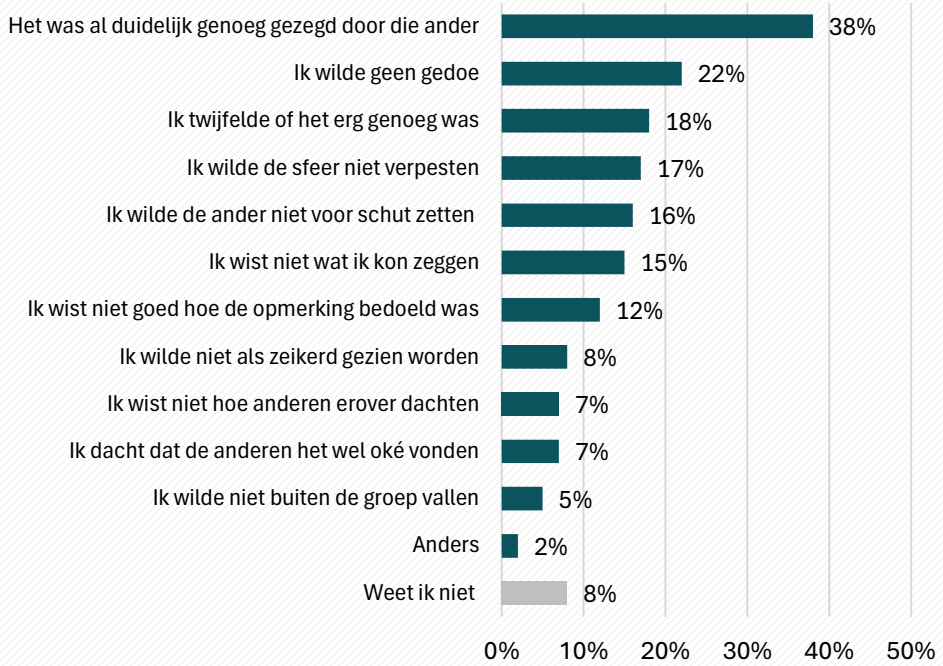
Eerder bleek dat veel mannen positief staan tegenover bijval. Tegelijkertijd blijkt dat steun in de praktijk niet altijd zichtbaar wordt. Eén op de vijf mannen (22%) heeft weleens meegemaakt dat iemand zich uitsprak over een opmerking of grap die te ver ging, zonder zelf te laten merken dat zij het daarmee eens waren. Ruim de helft (55%) geeft aan in zo'n situatie altijd iets te laten merken.

Wanneer mannen geen bijval gaven, was de meest genoemde reden dat de ander al duidelijk genoeg had gezegd dat de opmerking of grap te ver ging (38%). Daarnaast worden onder meer geen gedoe willen (22%), twijfelen of het erg genoeg was (18%) en de sfeer niet willen verpesten (17%) genoemd. De resultaten laten daarmee zien dat het uitblijven van bijval niet altijd betekent dat mannen het oneens zijn met degene die zich uitspreekt.

Figuur 5.6 Heeft u weleens het volgende meegemaakt in deze groep? Iemand zei dat hij een opmerking of grap naar of over een vrouw te ver vond gaan. U vond dat deze persoon een punt had, maar u heeft niet laten merken dat u het ook niet oké vond. (basis: mannen met groep, n=925)

Figuur 5.7 Waarom bent u de man die zich uitsprak toen niet bijgevallen? (basis: mannen die niet zijn bijgevallen, n=198)

© 2026

Bijval blijft vooral uit door twijfel over de situatie of omdat extra bijval niet nodig wordt gevonden

Wanneer we de redenen voor het uitblijven van bijval groeperen, worden twijfel over de situatie (40%) en het niet nodig vinden om bijval te geven (38%) het vaakst genoemd. Ook sociale risico's (29%) en het behoud van de relatie of sfeer (27%) spelen een rol. Twijfel over hoe anderen in de groep denken wordt minder vaak genoemd (12%).

Dit patroon komt overeen met de redenen die mannen noemen wanneer zij zelf niets laten merken bij een opmerking of grap die zij te ver vinden gaan: ook daar spelen twijfel over de situatie en sociale afwegingen een grotere rol dan onzekerheid over de groepsnorm (zie pagina 26).

Tabel 5.1 Clustering van figuur 5.7 (basis: mannen die niet zijn bijgevallen, n=198)

40%	Twijfelt over situatie	Twijfel of erg genoeg; Wist niet hoe het bedoeld was; Wist niet wat te zeggen
38%	Vond niet nodig	Ik vond dat het al duidelijk genoeg was gezegd door die ander
29%	Ziet sociale risico's	Wilde geen gedoe; Wilde niet als zeikerd gezien worden; Wilde niet buiten de groep vallen
27%	Wil relatie behouden	Wilde ander niet voor schut zetten; Wilde sfeer niet verpesten
12%	Twijfelt over groep	Wist niet hoe anderen dachten; Dacht dat anderen het wel oké vonden

RUIMTE VOOR MEER OPENHEID LIJKT AANWEZIG, ONDANKS ZORGEN OVER DE GEVOLGEN

6

© 2026 Ipsos i&O

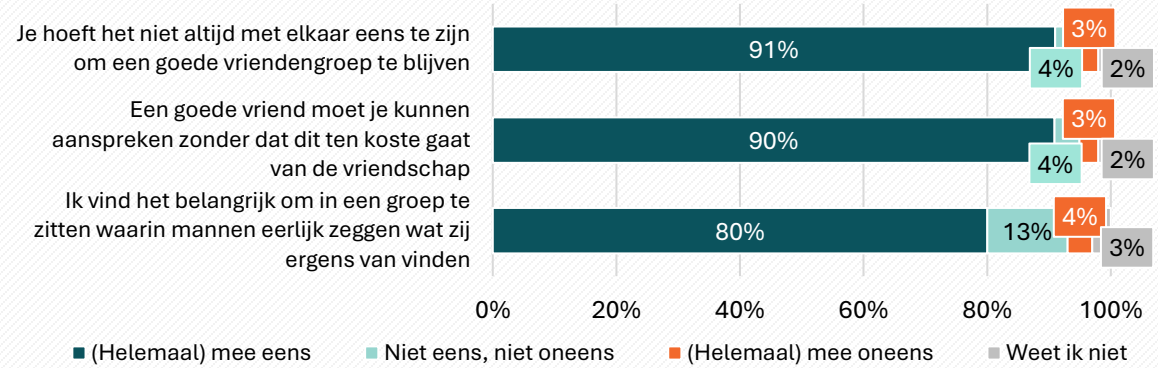
Openheid wordt gewaardeerd, maar de behoefte aan meer openheid is beperkt

Mannen waarderen in algemene zin openheid binnen de groep. Acht op de tien (80%) vinden het belangrijk om in een groep te zitten waarin mannen eerlijk zeggen wat zij ergens van vinden. Daarnaast vinden negen op de tien (90%) dat een goede vriend moet kunnen worden aangesproken zonder dat dit ten koste gaat van de vriendschap. Een vergelijkbaar aandeel (91%) vindt dat je het niet altijd met elkaar eens hoeft te zijn om een goede vriendengroep te blijven.

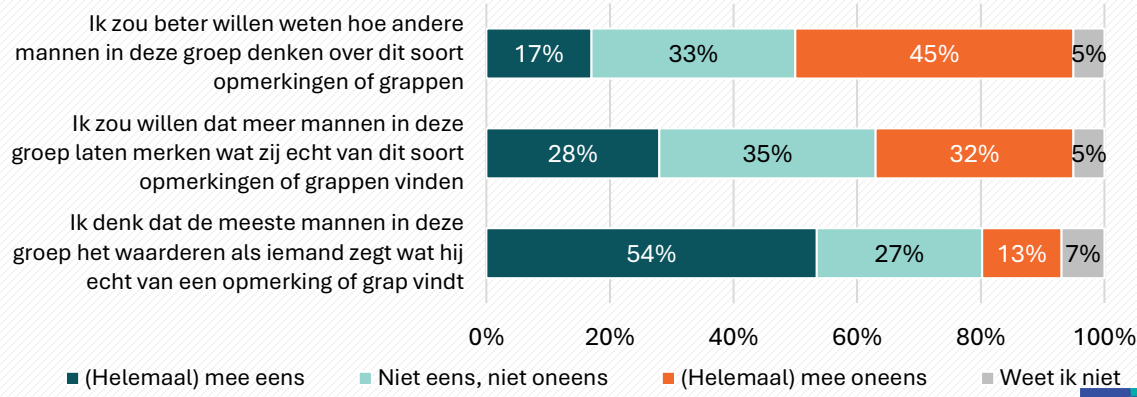
Een meerderheid denkt dat andere mannen het waarderen wanneer iemand eerlijk zegt wat hij van een opmerking of grap vindt (54%; 13% is het oneens). Toch stelt een kleinere groep (28%) dat zij zouden willen dat meer mannen zich uitspreken. Ook heeft bijna de helft (45%) geen behoefte om beter te weten hoe anderen mannen in de groep denken. Alsnog bestaat er wel een groep die beter wil weten hoe anderen denken (17%).

De resultaten suggereren dat veel mannen openheid binnen de groep positief waarderen, maar dat de behoefte aan meer zichtbaarheid van opvattingen of meer onderlinge uitwisseling beperkt is.

Figuur 6.1 In hoeverre bent u het eens of oneens met deze stellingen? (basis: mannen met groep, n=925)

Figuur 6.2 In hoeverre bent u het eens of oneens met deze stellingen? (basis: mannen met groep, n=925)

© 2026

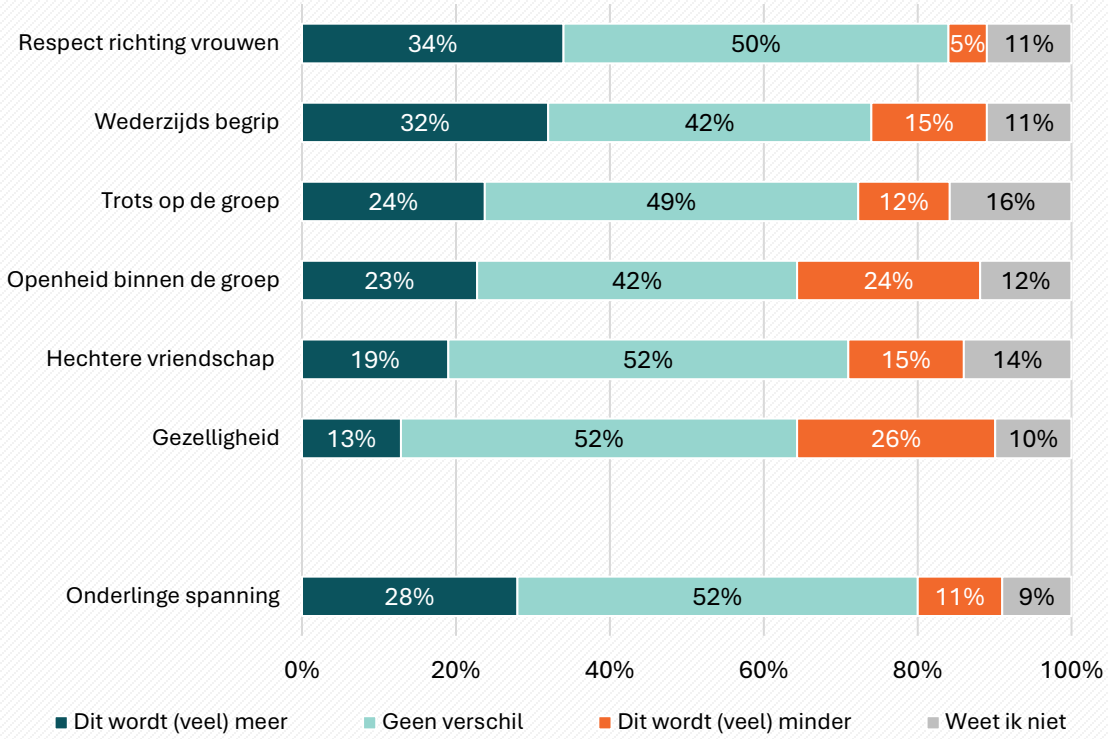
Uitspreken biedt kansen voor de groep, maar kan ook spanning met zich meebrengen

Eerder bleek dat een meerderheid van de mannen denkt dat sommige onschuldig lijkende opmerkingen vrouwen alsnog een onveilig gevoel kunnen geven. Volgens een meerderheid kan elkaar aanspreken helpen om zulke uitingen te verminderen (pagina 11). Dat suggereert dat veel mannen voordelen zien van uitspreken voor het gedrag binnen de groep. Maar welke gevolgen verwachten zij voor de sfeer en onderlinge verhoudingen binnen diezelfde groep?

Als men zich binnen de groep uitspreekt tegen seksueel getinte opmerkingen of grappen, verwachten veel mannen geen verschil in de uitgevraagde aspecten (42% tot 52%). Toch verwacht men iets vaker positieve dan negatieve gevolgen. Vooral op het gebied van respect richting vrouwen (34%) en wederzijds begrip wordt een verbetering verwacht (32%). Een kwart verwacht dat er meer trots is op de groep (24%) en meer openheid binnen de groep (23%).

Tegelijkertijd zien mannen ook mogelijke nadelen. Een kwart verwacht dat openheid binnen de groep juist afneemt (24%) en/of dat gezelligheid afneemt (26%). Daarnaast denkt een bijna even grote groep dat onderlinge spanning zal toenemen (28%). Dit sluit aan bij eerdere resultaten, waar mannen aangaven soms terughoudend te zijn omdat zij de sfeer niet wilden verstoren of geen gedoe wilden veroorzaken.

Figuur 6.3 Wat denkt u dat er gebeurt in de groep als één iemand of meerderen zeggen dat een seksueel getinte opmerking of grap te ver gaat? (basis: mannen met groep, n=925)

BIJLAGE

© 2026

Bijlage – Verdieping uitsprekers en stilblijvers

Op pagina 25 staat hoe mannen in het verleden reageerden op iemand die in de groep een opmerking of grap maakte die volgens hen te ver ging: bleven zij stil, spraken zij zich direct uit, vielen zij iemand bij, of lieten ze op een andere manier iets merken? Hieronder staat voor deze groepen een overzicht van hun antwoorden op andere vragen uit het onderzoek. Als een resultaat significant hoger is, staat dit dikgedrukt.

	Niets laten merken	**Eerste uitspreker**	**Bijvaller**	**Later of 1-op-1 iets laten merken**
Mannen die elkaar aanspreken wanneer zij een seksueel getinte opmerking of grap ongepast vinden, kunnen helpen om zulke opmerkingen of grappen te verminderen	70% (Helemaal) eens **11% (Helemaal) oneens**	**81% (Helemaal) eens** 4% (Helemaal) oneens	**86% (Helemaal) eens** 0% (Helemaal) oneens	79% (Helemaal) eens 6% (Helemaal) oneens
Ik heb respect voor mannen die er iets van zeggen wanneer een seksueel getinte opmerking of grap naar of over een vrouw te ver gaat	73% (Helemaal) eens **11% (Helemaal) oneens**	**86% (Helemaal) eens** 3% (Helemaal) oneens	**93% (Helemaal) eens** 0% (Helemaal) oneens	**83% (Helemaal) eens** 2% (Helemaal) oneens
In hoeverre denken de mannen in deze groep er hetzelfde over, als het gaat om wat te ver gaat en wat niet?	16% Vrijwel iedereen hetzelfde 51% Meesten ongeveer hetzelfde 18% Meningen verschillen **7% Weet ik eigenlijk niet**	**28% Vrijwel iedereen hetzelfde** 54% Meesten ongeveer hetzelfde 17% Meningen verschillen 2% Weet ik eigenlijk niet	24% Vrijwel iedereen hetzelfde 51% Meesten ongeveer hetzelfde 21% Meningen verschillen 4% Weet ik eigenlijk niet	14% Vrijwel iedereen hetzelfde 55% Meesten ongeveer hetzelfde 19% Meningen verschillen **12% Weet ik eigenlijk niet**
Hoe zeker denkt u te weten hoe de meeste mannen in deze groep denken over seksueel getinte opmerkingen en grappen naar of over vrouwen?	13% Heel zeker 63% Enigszins zeker **21% Niet zeker**	**30% Heel zeker** 58% Enigszins zeker 8% Niet zeker	**28% Heel zeker** 68% Enigszins zeker 4% Niet zeker	13% Heel zeker 65% Enigszins zeker **19% Niet zeker**
Welke van deze antwoorden past het beste bij u?	42% Mijn mening lijkt op groep 52% Ik ben kritischer	39% Mijn mening lijkt op groep **55% Ik ben kritischer**	**55% Mijn mening lijkt op groep** 39% Ik ben kritischer	38% Mijn mening lijkt op groep **53% Ik ben kritischer**
Ik denk dat de meeste mannen in deze groep het waarderen als iemand zegt wat hij echt van een opmerking of grap vindt	34% (Helemaal) eens **30% (Helemaal) oneens**	**63% (Helemaal) eens** 8% (Helemaal) oneens	**86% (Helemaal) eens** 5% (Helemaal) oneens	**51% (Helemaal) eens** **14% (Helemaal) oneens**
Als ik er iets van zeg, verwacht ik dat een deel van de mannen in deze groep dat overdreven vindt	**53% (Helemaal) eens** 20% (Helemaal) oneens	31% (Helemaal) eens **46% (Helemaal) oneens**	20% (Helemaal) eens **39% (Helemaal) oneens**	36% (Helemaal) eens **37% (Helemaal) oneens**

© 2026

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E nl-info-publiek@ipsos.com

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E nl-info-publiek@ipsos.com

Meer weten?

www.ipsos-publiek.nl

© 2026